

Тетяна Яковець

к.е.н., доцент,

Чортківський навчально-науковий інститут підприємництва і бізнесу
Тернопільського національного економічного університету

ОБОВ'ЯЗКОВИЙ АУДИТ В УКРАЇНІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Якісне та ефективне ведення фінансово-господарської діяльності супроводжується здійсненням аудиту. За період незалежності в Україні національна система аудиту постійно удосконалюється. Незважаючи на високі темпи розвитку, чинне законодавство, що регулює правове положення діяльності аудиторів і аудиторських фірм, потребує уточнення, реформування заснованому на в напрямку наближення норм аудиту України до міжнародних стандартів аудиторської діяльності. Євроінтеграція України стимулює гармонізацію аудиторських механізмів і національного обліку у європейських масштабах. Сьогодні спостерігається динамічний розвиток національного незалежного аудиту, проте, існують певні проблеми, які вимагають фахової уваги науковців і практиків.

Із прийняттям нововведень до законодавства актуальності набуває питання обов'язкового аудиту та його проведення в Україні. Обов'язковий аудит фінансової звітності - аудит фінансової звітності (консолідованої фінансової звітності) суб'єктів господарювання, які відповідно до законодавства зобов'язані оприлюднити або надати фінансову звітність (консолідовану фінансову звітність) користувачам фінансової звітності разом з аудиторським звітом, що проводиться суб'єктами аудиторської діяльності на підставах та в порядку, передбачених Законом "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність [1]). На сьогодні чітко визначено перелік підприємств, діяльність яких підлягає обов'язковому аудиту та оприлюдненню фінансової звітності разом з аудиторським висновком.

Таблиця 1

Підприємства, які зобов'язані проводити обов'язковий аудит фінансової звітності та оприлюднювати її на своїй веб-сторінці разом з аудиторським висновком*

Види підприємств за критеріями	У 2018 році	Посилання на Закон
Підприємства, що становлять суспільний інтерес ССІ (крім великих підприємств, які не є емітентами цінних паперів); Публічні акціонерні товариства; Суб'єкти природних монополій на загальнодержавному ринку Суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях	Зобов'язані не пізніше ніж до 30 квітня року, що настає за звітним періодом, оприлюднювати річну фінансову звітність та річну консолідовану фінансову звітність разом з аудиторським висновком на своїй веб-сторінці (у повному обсязі) та в інший спосіб у випадках, визначених законодавством	абз.1 ч.3 ст.14 ЗУ № 996
	Починаючи з фінансової звітності за 2019 рік	
Великі підприємства, які не є емітентами цінних паперів; Середні підприємства.	Зобов'язані не пізніше ніж до 1 червня року, що настає за звітним періодом, оприлюднювати річну фінансову звітність разом з аудиторським висновком на своїй веб-сторінці (у повному обсязі).	абз. 2 ч.3 ст.14 ЗУ № 996
Інші фінансові установи, що належать до мікропідприємств та малих підприємств.		абз. 3 ч.3 ст.14 ЗУ № 996
Державні, комунальні підприємства		ЗУ № 996 не передбачає

*Джерело [2]

Існує проблема ставлення багатьох керівників до проведення обов'язкового аудиту, вони намагаються уникнути і часом не бачать особливих відмінностей між перевіркою аудиторською компанією і податковою інспекцією. Сучасні умови розвитку бізнесу вимагає зміни ставлення до обов'язкового аудиту як до повинності. Якщо певна організація відповідає критеріям обов'язкового аудиту, це означає, що вона суспільно-значима і вийшла на новий рівень розвитку бізнесу. Успішне проведення обов'язкового аудиту - це «знак якості», який показує постачальникам і покупцям, інвесторам і кредиторам, іншим зацікавленим особам, що у даній компанії добре налагоджена система обліку, основним показником результатів діяльності можна довіряти, розрахунки з бюджетом ведуться коректно і відсутній ризик виникнення конфлікту з фіскальними органами.

У контексті запровадження обов'язкового аудиту серйозну стурбованість викликає якість роботи більшості українських аудиторських фірм.

Для підвищення якості аудиторських послуг рішенням Аудиторської палати України (АПУ) від 31.01.2013р. №264/6 була введена вимога, згідно з якою для виконання завдань з обов'язкового аудиту, починаючи з фінансової звітності за звітний період з 1 січня 2013 року, аудиторські фірми та аудитори

зобов'язані пройти перевірку системи контролю якості аудиторських послуг. З 1 жовтня 2018 року Реєстр аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності складається з чотирьох розділів:

- 1) аудитори;
- 2) суб'єкти аудиторської діяльності;
- 3) суб'єкти аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності;
- 4) суб'єкти аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес.

До розділу «Суб'єкти аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності» станом на 31.12.2018 року було включено 206 САД

Рис. 1. Розподіл САД, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності у розрізі регіонів*

*Джерело [3]

Виконання Комітетом з контролю якості аудиторських послуг Плану зовнішніх перевірок системи контролю якості на 2018 рік в розрізі регіонів представлено у таблиці 2.

Таблиця 2

Результати проведених зовнішніх перевірок у розрізі регіонів*

Регіон / область	Заплановано перевірок на 2018 рік	Перевірено упродовж 2018 року	% виконання плану по регіону
Вінницька обл.	4	3	75,0
Волинська обл.	3	2	66,7
Дніпропетровська обл.	6	1	16,7
Донецька обл.	3	2	66,7
Житомирська обл.	3	3	100
Закарпатська обл.	2	1	50,0
Запорізька обл.	10	5	50,0
Івано-Франківська обл.	2	1	50,0
м. Київ	74	39	52,7
Київська обл.	2	0	0
Кіровоградська обл.	1	1	100
Львівська обл.	2	1	50,0
Миколаївська обл.	1	0	0
Одеська обл.	5	4	80,0
Рівненська обл.	1	1	100
Сумська обл.	4	0	0
Тернопільська обл.	1	1	100
Харківська обл.	9	5	55,0
Херсонська обл.	2	2	100
Хмельницька обл.	5	3	60,0
Черкаська обл.	1	1	100
Чернівецька обл.	1	0	0
Чернігівська обл.	3	2	66,7
Разом:	145	78	53,8

*Джерело [3]

Дані табл. 2 показують виконання плану зовнішніх перевірок на 53,8 %. Це свідчить про певні недоліки розвитку обов'язкового аудиту в Україні. Згідно дослідження, можемо виокремити фактори впливу на перспективу впровадження обов'язкового аудиту в національну практику: критерії якості аудиту - на жаль, Закон має безліч "розмитих" вимог та тез [4]; вартість аудиту – необхідним є розробка чіткого єдиного алгоритму визначення вартості аудиторських послуг; створення рекомендацій ефективного впровадження МСА в Україні; підвищення довіри до професії аудитора; розробка моделей аудиту відповідно до об'єкту; проведення тренінгів та зустрічей з керівниками організацій та підприємств з метою доведення факту, що аудит підвищує ефективність фінансового-господарської діяльності та допомагає уникнути ризиків функціонування.

Список використаних джерел

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення: 12.10.2019).
2. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень»: Закон України від 05.10.2017 р. № 2164-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2164-19> (дата звернення: 18.10.2019).
3. Інформація про стан аудиторської діяльності в Україні у 2018 році URL: <https://www.apu.com.ua/2019/06/27/> (дата звернення: 18.10.2019).
4. Редько О. Ю. Як жити далі вітчизняним аудиторам (новели законодавчого регулювання аудиту в Україні). [Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту](#). 2018. № 1-2. С. 77-95.